

Milan Kundera
Román a Evropa

Milan Kundera se zamýšlí nad rolí Izraele v Evropě, že je vlastně jejím zvláště posazeným srdcem. Židé po celá staletí odloučení od své vlasti se dokážou jako nikdo jiný nadnést nad národnostní vášně. Jimi udělovaná literární cena je skutečně a doslova mezinárodní.

V projevu předneseném k této příležitosti vymezuje rozdíly mezi spisovatelem a romanopiscem. Sám sebe označuje za romanopisce. Romanopisec se snaží zmizet za svým dílem, kdežto dílo spisovatelovo mizí za jeho osobou. Dnešní doba médií si žádá spisovatele. Ale tím, že se autor stává veřejnou osobností, ohrožuje své dílo. Potom by se mohlo zdát, že román je interpretace autorových názorů, stanovisek, gest... Ve skutečnosti nemůže být román ani mluvčím autorových myšlenek (např. Nabokovova *Lolita*, vývoj románu *Anna Karenina*). Autor románu podle Kundery při psaní naslouchá tzv. moudrosti románu, která mu i třeba navzdory jeho morálním zásadám říká, kudy se má děj odvíjet. Dílo vždy musí být „o trochu inteligentnější než autor“. Když je to naopak, je to špatně.

Ve spojitosti s prací romanopisce uvádí termín *F. Rabelaise* – *agelast*. Tj. člověk, který nemá smysl pro humor a neumí se smát. Je to romanopiscův největší nepřítel.

Chválí Gustav Flauberta za „vynález hlouposti“. Před Flaubertem byla chápána jako nedostatek vědomostí, Flaubert ji však prezentuje jako neoddělitelnou od lidské existence. Neustupuje před technikou a pokrokem, nýbrž se sama rozvíjí. Flaubert vytvořil Slovník přejatých myšlenek, frází, které lidé používají, aby vypadali chytřejší a informovanější. Podle Kundery je toto cesta, která zničí veškeré individuální myšlení. Další romanopisec, Hermann Broch mluví o úsilí postavit se kýči. Kýč je postoj toho, kdo se chce líbit za každou cenu a co největšímu množství lidí, musí se tedy chovat v souladu s přejatými myšlenkami. V dnešní době se i posunul význam modernity. Dříve moderní znamenalo nonkonformní, dnešní modernita znamená být co nejkonformnější. Nepřátelé umění, to jsou tedy *agelastové*, přejaté myšlenky a kýč.